

beden: največ sestavljenk da je namreč šesterozvočnih. Zanimivo je to posebno spričo dejstva, da se ta razzvočja kar najmanj rabijo. Večina skladeb je pisana za štiri glasove z uporabo enega dela tro- in četverozvočnih akordov. Kakortudi glasbena tvarina ne nalaga nobene izmed mnogoglasnosti v stavku in so umetniku na izber, vendar kaže množina šesterozvočnih sestavljenk, da nam izmed mnogoglasnosti šesteroglasnost nudi največ gradiva. S tem bi pa bil dan šesteroglasni glasbeni stavek kot navadno. Štiriglasnost kot obča mnogoglasnost ne izvira iz premišljene izrabitve glasbene snovi, nego pride od tega, da se je glasba razvila preko zborove polifonije, ki je razpolagala s štirimi različnimi glasovi in je torej štiriglasnost za zbor bila dovolj utemeljena. Prenesla pa se je tudi v vso godbo in tako prešla v splošno navado, katera se trdovratno vzdržuje. Tako je izpodrinila navada od zunaj smotreno izrabitve glasbene snovi.

Pojave poltonskega sestava je v njih izrabitvi treba izčrpati, da že skoraj dosežemo prihodnji sestav, ki bo v svoji mogočnosti stal ob robu doznavnosti in se v svojih sredstvih dotikal mej nezavestnosti. Glasbilo novega sestava bo obsegalo izbrano in premišljeno razdelitev tona, njega prebiralniki bodo igrali najmanj tretjinski, četrtinski

in šestinski ton. Na njem se bodo dale igrati vse skladbe, tedanje in dosedanje. Le prilagodeno bo moralo biti vsako teh del novemu glasbilu. Novo glasbilo nikakor ne bo razdiranje obstoječega, le njega obogatitev bo. Pomnožitev bo sestavnosti in zveznosti razzvočij, donos h glasbenim napevom, povzdig bo modulacije do najnežnejšega petja. Tako bodo po tem, kar sem zvedel, kar sem igral in slišal igrati na Moellendorfov bihromatični harmonij s četrtinskimi toni, te orglice, od omenjenega glasbila v vsem popolnejše, dale zahtevnosti in hrepenečemu zamaknjenju najjačjih umetniških sil, iz premoči zahtevajočih novega sredstva za novo izražanje, dovolj hrane in netiva. Nova sredstva ne bodo napravila iz slabih skladateljev dobrih, ali dobrim nikakor ne bodo škodovala. Če že imamo opraviti z umetniki — in umetnik je le, če je res dober —, potem je gotovo, da jim obilica sredstev in njih visoka popolnost moreta le koristiti. Pomoreta jim v umetniškem snovanju do večje dovršenosti, ker pride k razvitemu slogu razvito sredstvo.

Če je novi sestav manjvredna novotarija, ne bo uspel, propadel bo sam od sebe za vselej. Novo čuvstvo pa hoče novega izraza, kakor nov izraz najde novih sredstev za novo občutje. Če niso dovolj izdatna, izumro sama.

Iz cikla: Na razpotju.

Traverze.

V vinograd mojih zlatih sanj sem se vrnil. —
 O, že davno sem imel za sabo peščeni Tagliamento, —
 Hotel bi, da bi se vedno vzpenjal nad prepadom, —
 Kako nično mi je postalo domotožje, o, jaz sem povsod doma, —
 In bila je noč, tresla se je zemlja od topovih streliv kakor v omedlevici, —
 Utrinjali so se plameni in rakete, o Conegliano, cvetoče mesto! —
 In padale v pšenična polja in razrušeno mesto. —
 Stal sem na platformi tovornega vlaka in lokomotiva me je vlekla v gorečo daljo. —
 O, jaz sem povsod doma — kaj mi mar zemlja, ki me je rodila, in vsi
 moji najdražji — in nikjer, jaz, bog! —
 In vozil sem se proti Piavi, mimo eskorte v blatu in dežju, —
 laški ujetniki, sajaste čelade, pred njimi žena z belo haljo, —
 In nad mojo glavo motorno drdranje aeroplanov in iz bližnjega
 stolpa regljanje strojnih pušk. —